

بررسی مسئولیت کیفری پزشکان در جراحی زیبایی

مطمئناً در دنیای پرتلاطم امروزی، یکی از موضوعاتی که می تواند جوامع بشری را از اختلافات شخصی و جمعی در امان بدارد، «آشنایی با حقوق متقابل افراد با یکدیگر و قانون» است که مهمترین اثر این آشنایی و آگاهی را می توان در پیشگیری از وقوع بسیاری از مشکلات حقوقی دانست؛ بنابراین، امروز تلاش داریم تا موضوع «مسئولیت کیفری پزشکان در جراحی زیبایی» را بررسی کنیم.

مطمئناً در دنیای پرتلاطم امروزی، یکی از موضوعاتی که می تواند جوامع بشری را از اختلافات شخصی و جمعی در امان بدارد، «آشنایی با حقوق متقابل افراد با یکدیگر و قانون» است که مهمترین اثر این آشنایی و آگاهی را می توان در پیشگیری از وقوع بسیاری از مشکلات حقوقی دانست؛ بنابراین، امروز تلاش داریم تا موضوع «مسئولیت کیفری پزشکان در جراحی زیبایی» را بررسی کنیم.

جراحی های زیبایی یکی از مسائل مبتلا به جامعه ی امروزی می باشد، به گونه ای که کشور ما بر اساس برخی آمارها در صدر کشورهای که در آنها جراحی زیبایی انجام می شود قراردارد.

جراحی های زیبایی را در سه گروه می توان دسته بندی کرد:

۱. جراحی های ترمیمی که برای اصلاح ویژگی های نامتناسب بدن است ، به گونه ای که در نظر یک انسان عاقل و محتاط این مشکل تلقی می شود.

۲. جراحی های ترمیمی که به منظور اصلاح اعضای معیوب انسان انجام می شود.

۳. جراحی های زیبایی که بر روی اعضای طبیعی و بدون مشکل بدن انجام می شود و صرفاً برای ارتقاء آن عضو از نظر زیباییشناسی است.

به نظر می رسد در زمینه مسئولیت کیفری پزشک در جراحی های زیبایی باید بین حالات مختلف قائل به تفکیک شد :

۱- مسئولیت کیفری پزشک در اقداماتی که به منظور درمان است. در این صورت اگر پزشک برائت بگیرد و اقدامات و اصول علمی و حرفه ای را رعایت کند اگر به بیمار آسیبی وارد شود مسئول نخواهد بود و اگر در اثر قصور یا عمد پزشک به بیمار آسیبی وارد شود حسب مورد طبق مقررات جنایات عمد و شبه عمد عمل خواهد شد.

۲- مسئولیت کیفری پزشک در اقداماتی که صرفاً به منظور زیبایی است. اگرچه در قانون مجازات بین این دو حالت برای مسئولیت پزشک تفاوتی قائل نشده اند و به دلایلی از جمله اقدام خود بیمار، تأثیری که این گونه جراحی ها در روح و روان فرد دارد می توان آن ها را در زمره بیماران روانی آورد و... اشاره کرده اند و اکثر حقوقدانان این نظر را پذیرفته اند؛ اما آیا به صرف مراجعه فرد به پزشک می توان گفت فرد بیمار است؟ آیا اقدامات پزشک صرفاً برای درمان بیماری انجام می گیرد؟ عمل پزشک موجب مباح شدن و عدم مسئولیت پزشک است یا وضعیت بیمار؟ برای مشخص شدن مسئولیت پزشک در اعمال جراحی که صرفاً به منظور زیبایی است با سایر تخصص های پزشکی به دلایل ذیل اشاره می کنیم.

۲-۱- بیمار نبودن فرد مراجعه کننده

تعریف بیماری: از بیماری تعاریف زیادی وجود دارد که به چند مورد آن اشاره می کنیم «بیماری تغییر پاتولوژیک در ساختمان یا عملکرد بدن یا ذهن می باشد؛ و طبق تعریفی که سازمان بهداشت جهانی از بیماری ارائه کرده است

«بیماری انحراف از حالت سلامتی یا حالتی است که سلامت جسمانی و روانی بدن را به خطر می افکند و معمولاً توأم با درد، رنج، ناراحتی، احساس ضعف و ناتوانی جسمی و روانی است. با تعاریف فوق از بیماری، پذیرش فردی که به متخصص زیبایی مراجعه می کند به عنوان بیمار جسمانی یا روانی امکان پذیر نخواهد بود و با فرض پذیرش تعریفی عام تر از بیماری بازهم بیمار روانی دانستن این گروه خالی از اشکال نخواهد بود چراکه این مراجعه صرفاً از روی یک نوع میل و رغبت است مانند سایر امیال بی شمار انسانی و جز به تشخیص روان شناس بیمار روانی دانستن بر مبنای این میل، تفسیری گسترده و غیر معقولانه خواهد بود که قانون آن را بر نمی تابد.

۲-۲- عدم ضرورت

اصول کلی حقوقی مبتنی بر این است که اگر شخصی به دیگری آسیبی وارد کند وی مسئول است، عدم مسئولیت پزشک به دلیل وضع خاص بیمار است که اقتضای اجتماع است درمان شود و اگر پزشک مسئول باشد از این کار خودداری خواهد کرد. به دلیل همین نیاز است که وظیفه درمان برای پزشک واجب کفایی می باشد و گاهی اوقات حتی واجب تعیینی می شود اما این الزام در جراحی زیبایی وجود ندارد چراکه در موارد ضرورت افراد غیرپزشک می توانند به درمان مبادرت ورزند بدون اینکه مسئولیتی داشته باشند درحالی که چنین اجازه ای در جراحی زیبایی وجود ندارد.

۲-۳- قبح اجتماعی

به دلیل نیاز اجتماع اگر در اثر اقدامات پزشک بیماری فوت کند جامعه او را مسئول نخواهد دانست درحالی که این سرزنش در جراحی های زیبایی وجود دارد. به عنوان مثال اگر یک بیمار در اثر جراحی قلب و بیماری دیگر در اثر جراحی زیبایی فوت کند جامعه مورد اول را سرزنش نخواهد کرد ولی در مورد دوم چنین نتیجه ای قابل پذیرش نیست و پزشک را سرزنش خواهند کرد.

۲-۴- ماهیت تجاری این گونه جراحی ها

ماهیت و هدف پزشکی شفا، درمان و کاستن از دردها و آلام بیمار است و همیشه امکان خطا و نرسیدن به نتیجه مطلوب وجود دارد اما در اینجا فرد بیمار نیست که نیازی به درمان داشته باشد بلکه صرفاً برای آمال خود به پزشک مراجعه می کند و فقط خواهان تحقق نتیجه است «زیبایی و تناسب اندام نه تلاش و مهارت پزشک، از سوی دیگر اقدام پزشک در بسیاری از موارد غیرضروری می باشد و بیشتر به دلایل تجاری به وسیله تبلیغات بسیار و با هزینه گزاف مبادرت به این کار می کنند. در این موارد به دلیل ماهیت تجاری هر دو تعهد به وسیله و تعهد به نتیجه در این رابطه وجود دارد. تعهد به وسیله داشتن مهارت و تخصص لازم و تعهد به نتیجه بهتر کردن وضعیت ظاهری فرد می باشد، اگرچه سیستم رضایت و برائت از بیمار در قراردادهای پیش از عمل جراحی زیبایی تأکید بر عنصر نتیجه را بی اثر می کند ولی صرف وجود این تأسیس دلیل بر درست بودن این تأسیس نیست چراکه جرح جسم و واردکردن آسیب به آن حق الله می باشد و در حقوق الله رضایت فرد تأثیری ندارد؛ به عبارت دیگر رضایت افراد نمی تواند توجیه کننده يك عمل غیرمجاز باشد، همان طور که رضایت مجنی علیه نمی تواند جواز جنایت بر او باشد، و علت مجاز بودن اقدامات پزشک ضرورت و وضعیت خاص بیمار است که موجب می شود رضایت بیمار مؤثر واقع شود؛ و چنین وضعیتی در جراحی های زیبایی قابل احراز نیست.